

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.050.33.2024.AG
3164597.12450845.10030701
Warszawa, 20-05-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją Pana Posła Łukasza Horbatowskiego w sprawie skutków prawnych przyjętego przez Parlament Europejski rozporządzenia o odbudowie zasobów przyrodniczych (Nature Restoration Law), K10INT2518 przekazuję odpowiedź na zadane pytania.

Ad. 1

Jakie skutki prawne dla właścicieli gruntów oraz dla prowadzonej na nich działalności rolniczej przewiduje „Rozporządzenie o odbudowie zasobów przyrodniczych” w przypadku ustanowienia nowych obszarów chronionych? W jaki sposób będą chronione interesy rolników?

Przyjęcie wskazanego rozporządzenia unijnego zgodnie z art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu UE oznacza, że będzie ono wiążące w całości i bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich UE w tym w Polsce. Zgodnie z motywem 54 założenia projektowanego rozporządzenia skupia się na poprawie różnorodności biologicznej na gruntach rolnych, stosując różne istniejące praktyki związane z rolnictwem ekstensywnym. Istnieje wiele praktyk charakterystycznych dla rolnictwa ekstensywnego w zakresie usług ekosystemowych, elementów krajobrazu tj. rolnictwo precyzyjne, rolnictwo ekologiczne, agroekologia, system rolno-leśny czy trwałe użytki zielone o niskiej intensywności użytkowania. Podkreślić należy, że wskazane praktyki nie mają na celu powstrzymania użytkowania gruntów rolnych, a dostosowanie takiego rodzaju użytkowania z korzyścią dla długoterminowego funkcjonowania i wydajności ekosystemów rolniczych.

Ad. 2

Które obszary w Polsce, a w szczególności w powiecie głogowskim oraz polkowickim, mogą zostać objęte ochroną na mocy nowego rozporządzenia? Jakie kryteria zostaną przyjęte przy wyborze tych terenów?

Procedowanie projektu rozporządzenia zostało wstrzymane na etapie głosowania w Radzie UE i nie ustalono, czy i kiedy prace nad aktem zostaną wznowione. W przypadku przyjęcia rozporządzenia, zgodnie z art. 14 ust 1 projektowanego rozporządzenia, każde państwo członkowskie zobowiązane będzie do przygotowania KPO ZP (Krajowego Planu Odbudowy Zasobów Przyrodniczych), prowadzenia monitorowania i badań przygotowawczych potrzebnych do określenia środków koniecznych do realizacji celów odbudowy i realizacji zobowiązań określonych w projekcie rozporządzenia, a także do wniesienia wkładu w osiągnięcie nadrzędnych celów Unii. Każde państwo członkowskie w myśl ust.2 określi ilościowo obszar, który należy odbudować, uwzględniając stan typów siedlisk, jakość i ilość siedlisk gatunków obecnych w ekosystemach.

Ad. 3

Kto będzie odpowiedzialny za decyzję o tym, które obszary zostaną objęte działaniami odbudowy i ochrony? Jak będzie wyglądał proces konsultacji z lokalnymi społecznościami i przedstawicielami sektora rolniczego?

Celem rozpatrywanego rozporządzenia jest odbudowa różnorodnej biologicznie i odpornej przyrody poprzez odbudowę różnych typów ekosystemów, w tym ekosystemów rolniczych. Każde państwo członkowskie zobowiązane będzie do przygotowania i realizacji KPO ZP w oparciu o najlepsze dostępne dowody naukowe. Ponadto każde państwo opracowując ten plan powinno postępować odpowiedzialnie tzn. brać pod uwagę przewidywalne skutki społeczno-gospodarcze i szacowane korzyści wynikające z wdrożenia środków odbudowy. Zgodnie z motywem 82 i 83 projektu rozporządzenia przywołany został art. 19 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹ wskazujący na wymóg ustanowienia przez państwa członkowskie środków wystarczających do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w zakresie dostępu do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Polska w ramach konwencji z Aarhus zobowiązana jest do zapewnienia zgodnie z odpowiednim krajowym systemem prawnym zainteresowanej społeczności dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Natomiast w ramach realizacji założeń rozporządzenia zobowiązana zostanie do wprowadzenia niezbędnych środków w celu zaangażowania władz lokalnych i regionalnych, właścicieli gruntów i użytkowników gruntów oraz ich związków, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, społeczności przedsiębiorców, środowisk badawczych i edukacyjnych, rolników, rybaków, leśników, inwestorów i innych odpowiednich zainteresowanych stron oraz ogółu społeczeństwa na wszystkich etapach przygotowania, przeglądu i wdrażania krajowych planów odbudowy zasobów przyrodniczych. Konsultacje publiczne prowadzone są zgodnie z zasadami określonymi w uchwale nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (poz. 979) oraz § 13 załącznika nr 1 dotyczącego procedury opracowania i uzgadniania projektów aktów normatywnych do zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 marca 2024 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. Urz. MKiŚ poz. 14). Odwołują się do tzw. 7 zasad konsultacji publicznych, które zostały wypracowane wspólnie przez środowiska rządowe, obywatelskie i eksperckie w 2012 roku. Zasady te to transparentność, powszechność, przewidywalność, responsywność, koordynacja, zasada dobrej woli i poszanowanie interesu ogólnego. To w jaki sposób przebiegają konsultacje publiczne można zapoznać się w dokumencie pn. Wytyczne do prowadzenia oceny wpływu i konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego”, który został przyjęty przez Radę Ministrów 5 maja 2015 r., a opracowany w Ministerstwie Gospodarki we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów. Wskazany dokument dostępny jest pod linkiem: <https://rcl.gov.pl/legislacja/wytyczne-do-przeprowadzania-oceny-wplywu-oraz-konsultacji-publicznych-w-ramach-rzadowego-procesu-legislacyjnego/>

Ad. 4

Jakie konsekwencje dla prowadzenia działalności rolniczej przyniosą wyłączenia niektórych obszarów z produkcji? Czy przewiduje się rekompensaty lub wsparcie dla rolników, których działalność zostanie ograniczona?

Od momentu zgłoszenia wniosku w 2022 r. przez Komisję Europejską zawierającą projekt rozporządzenia został powołany międzyresortowy zespół, w skład którego wchodziłi przedstawiciele m.in. resortu rolnictwa. W ramach prac grupy i trilogów pomiędzy przedstawicielami Rady UE wypracowano kompromisowe rozwiązania odnoszące się do ekosystemów rolniczych. Państwa członkowskie, w tym Polska, wielokrotnie zgłaszały

¹ Dz. Urz. UE C 202/1 z dnia 7 czerwca 2016 roku.

konieczność wprowadzenia elastyczności zapisów i dobrowolności zobowiązań z zakresu nawodnień względem rolników. Dodatkowo, rolnicy będą zachęceni do podejmowania działań dostosowujących ich gospodarstwa do założeń odbudowy zasobów przyrodniczych w postaci zachęt finansowych i niezbędnego doradztwa. Zapisy projektu rozporządzenia nie odnoszą się do produkcji.

Zgodnie z art. 11 ust. 4 projektowanego rozporządzenia spoczywający na państwach członkowskich obowiązek osiągnięcia celów dotyczących ponownego nawadniania gruntów nie jest tożsamy z wymogiem względem rolników i prywatnych właścicieli gruntów. Należy podkreślić, że ponowne nawadnianie na gruntach rolnych pozostaje dla nich dobrowolne, bez uszczerbku dla obowiązków wynikających z prawa krajowego. Oznacza to, że działalność rolników nie zostanie ograniczona, a państwa członkowskie mają obowiązek stosowania zachęt do ponownego nawadniania w postaci kształtowania odpowiedniego finansowania, doradztwa i warunków szkoleniowych dla rolników i prywatnych właścicieli gruntów.

Ad. 5

Czy w ramach rozporządzenia przewidziano procedury przejmowania lub wykupywania gruntów rolnych, które zostaną objęte ochroną? Jakie będą zasady i kryteria takich działań?

W projekcie rozporządzenia nie przewidziano procedury przejmowania lub wykupowania gruntów rolnych, które zostaną objęte ochroną. Zgodnie z art. 14 projektowanego rozporządzenia państwa członkowskie zostały zobowiązane do przygotowania KPO ZP oraz przeprowadzenia badań przygotowawczych potrzebnych do określenia środków odbudowy koniecznych do realizacji celów odbudowy i realizacji zobowiązań wynikających z zapisów rozpatrywanego rozporządzenia.

Ad. 6

Jakie podmioty będą odpowiedzialne za przeprowadzenie analiz i ocen dotyczących włączenia poszczególnych obszarów do zakresu obszarów chronionych? W jaki sposób zostaną zapewnione transparentność i obiektywność tych analiz?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska, jako podmiot wiodący będzie odpowiedzialny za koordynację związaną z przeprowadzeniem ocen i analiz dotyczących włączenia poszczególnych obszarów do zakresu obszarów chronionych. Zgodnie z art. 13a ustawy o działach administracji rządowej MKiŚ obejmuje sprawy klimatu i zrównoważonego rozwoju, w szczególności w zakresie ochrony i kształtowania środowiska oraz racjonalnego wykorzystania jego zasobów. Jeśli rozpatrywane rozporządzenie wejdzie w życie, podjęte zostaną kroki w celu przygotowania i wdrożenia KPO ZP. Ze względu na zakres rozporządzenia, KPO ZPO musi powstać w porozumieniu i we współpracy międzyresortowej.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM.